

Да тичаш по небето

110

ЗЛАТИНА ТОЛЕВА и **МИХАИЛ ДИМОВ** създават вълшебни паралелни светове по поръчка на клиента. Бутиковите представления и партньорствата с интересни локации са в основата на креативния им бизнес модел

Н

Неделя Вечер, централен софийски парк. Публиката от четирима души преминава със затворени очи до началото на горския лабиринт, до началото на едно необикновено театрално представление. В дълбините на гората се среща с актьори – горски създания, които разкриват приказно-реални сюжети. Вълнение, притеснение, изненада, възхита, спомени, самопоз-

нание се преплитат в горския лабиринт, през който всеки преминава по собствен път – физически в пространството и емоционално навътре в себе си. „Нарича се театър доста условно, тъй като няма сцена, на която да се играе, нито публика, която да гледа. Всички минават през инсталация, подобна на лабиринт, защото създава усещане на неизвестност какво ще има зад завоя“, обяснява Златина Толева, един от създателите на Театър на сетивния лабиринт в България.

Като вид изкуство театърът на сетивата е пренесен в Европа от колумбийски антрополог, а вече 15 години Толева и Димов го изучават и развиват в България със сдру-

На точното място:

Златина Толева и Михаил Димов създават приказки на живо – от горски лабиринти до футуристични бизнес сгради, локацията играе ключова роля в техните спектакли. Най-големият им спектакъл досега е Creatorium в НАК

женето си Global Vision Circle. Това, което ги привлича, е интердисциплинарният подход, при който могат да изият стремежите си към изкуство, духовност и общуване. „За мен това е най-синкретичното изкуство, защото въвлеча всички сетива и дава възможност да се създават произведения на изкуството, които са разширение на реалността – казва Михаил Димов, съосновател и творчески директор. – Същевременно това изкуство дава възможност за съкровено докосване, за среща между актьора и зрителя, който вече не е зрител, а участник.“

Толева и Димов имат гъла арт история зад гърба си, в която се преплитат различни видове изкуство, сетивност и изучаване на човешката същност. Тя е завършила антропология в НБУ, той – кинознание и драматургия в НАТФИЗ и съвременни изкуства в Ню Йорк. Години наред заедно организират музикални партита с музика, вкусове и култури от цял свят. Допълват се в живота, в работата и в разказването на истории. И двамата са „от вида на хвърчащите хора“ – създават изцяло нови светове, изследват неизследваното и измислят свои думи, с които да обозначат новите преживявания. Необходим е само един разговор, за да започнем и ние да говорим на техния мечтателски език и да се потопим в тази различна, паралелна реалност, в която изкуство, ценности и бизнес живеят в свършена симбиоза.

За да бъдат независими артисти в България, които създават бутиково изкуство за ограничено време, Толева и Димов разработват креативен бизнес модел, където отделните проекти си взаимодействат през сходни методи. Стъпват на три основни стъпки, които се появяват последователно във времето, но днес са стабилната основа на целия им творчески свят: Театър на сетивата, Агенция за вълшебни преживявания и Институт за изследване на тишината.

В България Театърът на сетивата е представен за първи път през 2006 г. от уелския режисьор и изследовател Илън Бърк, който провежда семинари и обучения. Българският творчески тандем взема участие в тях и през следващите години го разработва, експериментира с концепции и теми, кани приятели в създадените лабиринти-преживявания, а през 2011 г. стават професионална трупа и го отварят за по-широка публика. Театърът на сетивата реализира едва ня-

колко представления на година, като всяко се представя около 20 пъти за не повече от месец. През всяко представление преминават около 30 души, които изживяват своя лабиринт един по един, за да има индивидуален момент на общуване с актьорите.

„Самите артисти са истински изследователи в това, което правят – всички си измислят някаква тема, която им е важна и искат да я разработват по време на представлението – обяснява Толева. – Тази тяхна искреност позволява да се направи съкровена среща между артистите и участниците.“ Подгържането на трупата е едно от най-големите предизвикателства за основателите, тъй като представленията са „доста тежки като продукция“, а финансирането е изцяло от продажбата на билети.

В различните спектакли участват между 18 и 40 артисти за 30 до 60 души публика. Ето защо разработват вътрешна структура от доброволци. Стремят се за всеки спектакъл да имат доброволци дебютанти, които да започнат обучение. Те преминават през различни етапи и практика и стават професионални актьори.

Друго предизвикателство е изборът на локация и концепция за представленията. „Ние не работим по предварително готов текст, а изследваме мястото с неговата енергия, история, топография, архитектура, с неговите обитатели и в един магичен процес извличаме историята“, разказва Михаил Димов и добавя, че винаги търсят алтернативни пространства, като през последните 10 години са имали представления в новооткрит мол, футуристична бизнес сграда, старо читалище, празна водопорна кула, язовир в Родопите, политехнически музей. „Всяко представление произхожда и е свързано с мястото, на което се случва. Не може да бъде пренесено на друго място, защото е направено там и за там.“ Изборът на локация е важна част от бизнес модела на Театър на сетивата и отваря вратите към нови пространства и партньорства.

От 7–8 години те са се превърнали в експерти по обживяване на празни пространства в нови сгради. Всичко започва случайно, когато се срещат с мениджър в новооткрития „Мол България“. Докато търговската площ на мола се напълни, в сградата има 800 кв.м празни пространства и ръководството на сградата кани Толева и Димов да направят лабиринти. Там реализират три сетив-

ни лабиринта, сред които и първия спектакъл за деца. Малко след това попадат в новата бизнес сграда Вертиго, където разработват своите представления, а до ден днешен там се намира и базата на театъра.

„Идваме в полупразни сгради, те ни дават пространство, а ние създаваме събития, които рекламираме. Така насочваме вниманието към сградите, до година–две се пълнят и преминаваме нататък“, споделят организаторите, чийто най-актуален спектакъл „Пътуване във Всичколената“ също е в сграда, където са първите обитатели. Екипът вижда в този подход ниша, която може още повече да се разработи.

Другият ключов стъпък на бизнеса им е Агенцията за вълиебни преживявания. Използвайки целия език и методи от Театъра на сетива, екипът разработва преживявания под формата на лабиринти за корпоративни партита, тимбилдинги, изненади за рождени дни, предложения за годеж, сватба и т.н. Правят го много индивидуално и лично, като влизат в историята на хората, за които е предназначено – както сами се шегуват, „ушиват“ преживяване по мярка на клиента. Толева признава, че това е най-добре обезпеченият проект, тъй като често работят с корпоративни клиенти и с повече хора.

Без да разбулват мистерията около приказните преживявания, организаторите споделят, че основният им инструмент е интуицията им. „В този магичен процес се движим в пространството с различни творчески задачи и улавяме елементи от бъдещия спектакъл. В един момент те си идват на мястото. Чува се едно щрак и нещото заспа. Ако кажем, че развиваме интуицията като мускул, то ние всички сме едни интуитивни културисти“, казва Димов.

Макар да разказват увлекателно за работата си, и двамата вярват, че думите

Сетивен лабиринт:

Творческият подход в Театъра на сетивния лабиринт е вдъхновен от практиките и ритуалите на древни култури и племена, където подобно изпитание се е организирано при преминаването от един социален статус в друг

често опорочават подобни дълбоко лични преживявания. Ето защо работят отвъд думите, като много от спектаклите са изцяло в тишина. „Преди шест години направихме един спектакъл, който се нарича Институт за изследване на тишината. След него започна да се развива цяла поредица тишинавски експериментални спектакли“, разказват основателите на Института – място за творчество, музика и себепознание, в което не се говори. Silence Lab или физическото пространство, в което се правят творчески експерименти, е третият стъпък в организацията им. „Всички тишинавски проекти съществуват в този свят, те са стъпили на земята. Нещо повече – създават основите на една нова култура, която е по-деликатна, по-творческа, по-зелена, по-хуманистична. Посяваме семената на един бъдещ свят, създаваме възможности, които разширяват мислимото“, казва Димов.

За тези наг 15 години Толева, Димов и екипът им са преминали през целия спектър от страха до доверието. В началото продавали скъпи билети с точен час за спектакъл, който не съществува... до минутата, в която трябва да започне. А това, споделят днес, е било изключително страшно и рисковано. „С времето страхът ни намаля, ние непрекъснато правим нови неща, загубваме равновесие, правим стъпка в небето. Но установихме, че винаги когато направиш стъпка в неизвестното и поемеш риска, се появява изневиделица някакво стъпало, което ти помага да продължиш. Този страшен налудничав път работи и можеш да се издържаш от него.“ **F**

ФИНАЛНА МИСЪЛ

„ТЕАТЪРЪТ Е ИЗКУСТВОТО
ДА ГАЕДАМЕ КЪМ СЕБЕ СИ.“

– Аугусто Боал